

vyhověl potud, že přiznal žalobkyni 100 Kč měsíčně. O d v o l a c í s o u d k odvolání žalovaného rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

S hlediska Šu 503 čís. 4 c. ř. s. napadá žalovaný rozsudek jen co do výše výživného, domáhaje se, by bylo sníženo na 30 Kč měsíčně, leč důvody, jež pro to uvádí, nejsou s to, by opodstatnily tento jeho dovolací návrh. Ježto bylo manželství rozloučeno z viny manžela, má žalobkyně proti němu nárok na plné dostiučinění (§ 1266 obč. zák.) a v důsledku toho i na výživu, jež by jí dle Šu 91 obč. zák. jako manželce byla příslušela. Míra této výživy řídí se »dle jmění«, leč mínění dovolatelovo, že tím rozuměti jest jen jmění hotové nebo důchod, záležející v penězích, nikoli však pouhou pracovní způsobilost a z ní vyplývající výdělečnou možnost, jest mylné a netřeba názor ten blíže ani vyvráceti, neboť správný a rozumný výklad Šu 91 obč. zák. ukazuje jasně k tomu, že výraz »majetek« jest míněn zřejmě ve smyslu »mohoucnosti« (»dle sil«) a zahrnuje v sobě veškeré výdělečné možnosti a schopnosti, jež osobě k výživě povinné jsou dosažitelný. Při tom nepadá na váhu, že žalovaný, který, jak dovolací soud správně vytýká, svoji výdělečnou způsobilost svým pracovním zaměstnáním u firmy L. vydatně osvědčil, jest tou dobou bez zaměstnání, neboť jde o stav přechodný a kromě toho o stav při náležité vůli a snaze i při nynější nouzi o práci odstranitelný, který neospravedlňuje, by proto oprávněný nárok žalobkyně na výživu byl zkrácen, to tím méně, když žalovanému přichází dále k dobru, že požívá již stálého ročního důchodu ve výši 3802 Kč. Nejvyšší soud nemá za oprávněnou ani námitku, že by přiřknuté výživné bylo též na úkor vyživovacím závazkům dovolatele vůči jeho vlastní rodině.

Čís. 3658.

Uzavření smlouvy dle všeobecných podmínek (usancí) pražské bursy pro zboží.

Výklad podmínek není věcí znalce, nýbrž soudu.

Předpis Šu 24 podmínek není rozhodným pro výklad Šu 47 podmínek.

Postup dle Šu 47 nepředpokládá, že jedna strana již plnila.

(Rozh. ze dne 27. března 1924, Rv I 58/24, R I 26/24.)

Žalovaný, obchodník, koupil od žalující firmy prostřednictvím vídeňské zasilatelské firmy P. a spol. zboží. Smlouva byla ujednána dle usancí pražské bursy. Žalobkyně dodala zboží v lednu, únoru a březnu 1921. Dopisem ze dne 11. března 1921 oznámil žalovaný žalobkyni, že zboží, fakturované dne 28. února 1921, nemůže převzít, poněvadž mělo býti dodáno nejpozději do konce února 1921 a poněvadž ceny tak poklesly, že žalovaný pro zboží dodané nemá odbytu, a že zbytek objed-

návky pokládá za stornovaný. Žalobě o zaplacení kupní ceny vyhověl procesní soud prvního stádu, že přiznal žalobkyni kupní cenu z dodávek před dopisem ze dne 11. března 1921, jinak žalobu zamítl. Důvody: Žalovaný tvrdí, že zboží mu bylo dodáno opožděně, ale neprávem, poněvadž obchod uzavřen byl dle usancí pražské burzy a žalovaný dle nich se nezachoval. Chtěl-li totiž uplatňovati jednostranné ustoupení od smlouvy, uzavřené dle závěrkového listu ze dne 9. prosince 1920 pro opožděné dodání zboží, byl dle §§ 47 a 48 odstavec druhý všeobecných podmínek pro obchod zbožím na pražské burse povinen nejpozději druhého všedního dne po porušení smlouvy, t. j. v tomto případě do dne 2. března 1921 řádně zjistiti, že smlouva byla porušena, a to buď protestem dle §u 48 odstavec první usancí, nebo písemným oznámením žalující firmě, doporučeně zasláným. Žalovaný tak neučinil, nastala tudíž mlčky povolená prolongace k dodání se strany žalující firmy na dobu 14 dnů, t. j. do 14. března 1921 a zboží mezi 28. únorem a 14. březnem 1921 bylo proto dodáno včas. Vzhledem k tomu jedná se na straně žalovaného pouze o nezaplacení zboží, jemu již odevzdaného, které na straně, smlouvě věrné, nemusí býti dle §u 47 odstavec první usancí ani protestem, ani písemným oznámením druhé strany smluvní zjištěno. Naproti tomu, pokud jde o zboží, dodané po dopisu žalovaného ze dne 11. března 1921, má se věc jinak. Dopisem ze dne 11. března 1921 oznámil totiž žalovaný přímo žalující firmě, že pokládá zbytek příkazu za stornovaný; tím projevil jednostranně vůli, že od smluv, uzavřených na základě uzávěrkových listů ze dne 9. prosince 1920 a 22. prosince 1920 pokud do dne 11. března 1921 splněny nebyly, jednostranně ustupuje. Dle §u 47 usancí burzy bylo povinností žalující firmy jako strany smlouvě věrné, chtěla-li se domáhati dalšího splnění smlouvy na žalovaném, aby toto porušení smlouvy s jeho strany řádně dle obsahu citovaného §u zjistila. Žalující firma tak neučinila, neboť na dopis žalovaného ze dne 11. března 1921 zaslala firmě P. dopis, kterým urovnání této záležitosti přenechala firmě P., nabízejíc žalovanému zároveň bonifikaci 30 h na 1 m a to pouze na účet ze dne 28. února 1921. Firma P. zaslala žalovanému na to dva dopisy a to ze dne 19. března 1921, kterým žádala za bezodkladné urovnání věci, uvádějíc, že žalovaný nebyl oprávněn fakturu ze dne 28. února 1921 vrátiti s pohrůžkou, že jinak dá zboží pro žalovaného exekučně prodati a bude žádati diferenci a dopis ze dne 26. března 1921, ve kterém žádala za bezodkladné vyrovnaní již dávno splatných faktur s dodatkem, že, kdyby záležitost do konce měsíce března 1921 nebyla urovnána, má příkaz od žalující firmy, zboží na burse prodati, exekučně prodati a činiti ho zodpovědným za diferenci. O porušení smlouvy stornem dalších dodávek se strany žalovaného nebylo v dopisech firmy P. ani zmínky a k protestu zboží na burse nedošlo. Tvzení žalující firmy, že protestu (písemného oznámení doporučeným dopisem) vůbec nebylo třeba, poněvadž jedná se pouze o nezaplacení zboží již odevzdaného, nepokládá soud za správné, nýbrž jest toho přesvědčení, že žalující firma byla povinna jednostranně porušení smlouvy dopisem žalovaného ze dne 11. března 1921 a stornem zbytkových dodávek protestovati nebo učiniti o tom písemné oznámení žalovanému ve smyslu odstavce druhého §u 48

usancí pražské bursy a poněvadž tak neučinila, že nebyla oprávněna na základě uzávěrkových listů ze dne 9. a 22. prosince 1920 dále dodávati. Z důvodu toho nemůže také žalovati o zaplacení zboží po dni 11. března 1921 dodaného a byla proto žaloba domáhající se zaplacení kupní ceny za toto zboží zamítnuta. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalobkyně, vyhověl však odvolání žalovaného, zrušil napadený rozsudek, pokud jím bylo uznáno dle žaloby a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Rozhodnutí o odvolání žalobkyně bylo o d ů v o d n ě n o takto: Co se týče odvolání žalující strany, neshledává odvolací soud žádný z uplatňovaných důvodů odvolacích za oprávněný. Vývody žalující strany, že žalobkyně nebyla povinna k protestu ve smyslu Šu 47 usancí pražské bursy pro obchod zbožím, nemohou obstáti. Žalovaná strana dopisem ze dne 11. března 1921 odstoupila od smlouvy ohledně ještě nesplněné uzávěrky. Toto prohlášení žalované strany je nejkrajnějším porušením smlouvy a nelze přistoupiti na stanovisko žalující strany, že protest a vůbec postup dle Šu 47 usancí teprve tehdy mohl nastati, kdyby jedna strana již smlouvu byla splnila. Ježto v tomto případě pro uzávěrku platiti měly usance pražské bursy, a žalobkyně trvá i po dopise žalované strany ze dne 11. března 1921 na splnění smlouvy, od které žalovaná strana svým prohlášením ustoupila, měl býti zachován žalující stranou postup dle Šu 47 a Šu 48 odstavec druhý usancí. Žalující měla tedy doporučeným dopisem žalované straně oznámiti, že žalovaná strana smlouvu porušuje, a zároveň ji sděliti, že trvá na dodržení smlouvy ve smyslu Šu 49 odstavec první. Toho však žalující strana neučinila. Nastal tedy případ Šu 52 usancí, totiž 14denní prolongace, do které lhůty mohla žalovaná strana projevit, že při smlouvě trvá. Žalující strana ani netvrdí, že žalovaná strana takový projev učinila, a proto měla žalující strana po uplynutí oné 14denní lhůty dle Šu 52 odstavec druhý usancí postupovati dle Šu 47, 48 čís. 2 a 49 usancí, když na smlouvě trvala. Poněvadž však žalující tak neučinila a nejedná se ani o případ Šu 53 a Šu 47 lit. E usancí, že by totiž žalující žádala náhradu škody, nastupuje dle Šu 53 usancí ten účinek, že obchod platí za zrušený v dohodě stran. Není třeba v tomto případě za účelem výkladu usancí slyšeti znaleckého svědka, kterého žalující strana navrhuje, a netřeba také, by soud sám od sebe slyšel znalce o výkladu usancí, neboť nejedná se tu o usance snad neznámé, nýbrž o usance tiskem vydané a soudu předložené a tudíž přesně formulované. Tyto usance platí pro tento případ stejně jako zákon a soud je oprávněn sám smysl jejich vykládati jako u zákona dle všeobecných vykládacích pravidel. Soud odvolací považuje za správný výklad usancí těch, co shora je uvedeno, a nepřipojuje se náhledům žalující strany, které v odvolacím spise uplatňuje. Následkem nezachování usancí stranou žalující došlo ku zrušení smlouvy ohledně zboží, do 11. března 1921 ještě nedodaného, jak již shora bylo provedeno a žalující strana neprávem domáhá se ještě plnění z uzávěrky zrušené.

N e j v y š š í s o u d k rekursu žalobkyně změnil zrušující usnesení odvolacího soudu potud, že omezil doplnění na okolnost níže uvedenou, dovolání žalobkyně nevyhověl.

D ů v o d y:

Všeobecné podmínky pro obchod zbožím na pražské burse, jimž se strany podrobily, přesně rozeznávají, jak vysvítá z §u 24 až 28, předání zboží a jeho převzetí. § 24 podmínek zabývá se otázkou, kdy dodávka zboží má být považována za splněnou, a předpisuje, že ku zjištění, že prodávatel dostal své dodávací povinnosti, nestačí odevzdání lodních nebo železničních avis, konosementů nebo nákladních listů, nýbrž že jest potřebí skutečného odevzdání zboží, které zcizitel tedy musí mít po ruce. Tento § není proto rozhodným pro výklad §u 47 podmínek, který nemluví ani o zboží dodaném, ani o zboží převzatém, nýbrž výlučně o zboží již předaném. Pro rozhodnutí otázky, kdy dlužno považovati zboží za předáno, jest směrodatna smlouva, po případě obchodní a občanské právo. V tomto případě bylo dle uzávěrek ze dne 9. a 22. prosince 1920 povinností žalobkyně, dopravit zboží ze smluveného splniště do Vídně a kupní cena byla splatna při jeho dojití do tohoto místa. Zaplacení kupní ceny a skutečné převzetí zboží bylo věci žalovaného. Co do faktur ze dne 18. ledna, 4. února a 28. února 1921 jde tedy o zboží již předané, o němž mluví § 47 podmínek. Nebylo proto se strany žalobkyně v tomto směru potřebí ani protestu ani oznámení ve smyslu §u 48 všeobecných podmínek. Doplniti řízení rovněž není potřebí co do otázky, zda bylo zboží žalující firmou odesláno opožděně čili nic, neboť žalovaný sám netvrdí, že postupoval dle §§ 47 a násl. všeob. podm. a proto nemohl by z této okolnosti nic získati pro své právní stanovisko. Že žalovaný neměl ani příčiny ani možnosti, učiniti včas dispoice ve smyslu uzávěrek, žalobkyně sama připouští. Jinak má se věc, pokud jde o námitku žalovaného vznesenou vzhledem k dopisu žalobkyně ze dne 15. března 1921 a vzhledem k dopisům firmy P. ze dne 19. a 26. března 1921, že žalobkyně vykonala prý volbu ve smyslu čl. 354 obch. zák. a hrozila exekucním prodejem zboží a že tedy prý není oprávněna, žádati zaplacení kupní ceny. Jelikož všeobecné podmínky pro obchod zbožím na pražské burse o právním významu této volby neobsahují zvláštních předpisů, jest, jak správně uvádí odvolací soud, při posouzení věci s tohoto hlediska důležité, zkoumati rozsah oprávnění firmy P.

K dovolání žalobkyně: Dovolání žalobkyně, uplatňující dovolací důvody čís. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s. není v žádném směru odůvodněno. Vadu odvolacího řízení spatřuje dovolatelka v tom, že nebyl vyslechnut znalec o výkladu všeobecných podmínek pro obchod zbožím na pražské burse, jimž obě strany se podrobily. Neprávem, neboť výklad těchto podmínek, jež jsou součástí smluv ze dne 9. a 22. prosince 1920, není věci znalce, nýbrž úkolem soudu. Co do právního posouzení věci sdílí dovolací soud názor soudu druhé stolice a poukazuje dovolatelku na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem, že jde na její vrub, nezachovala-li se dle uvedených všeobecných podmínek, jichž přísným formálním předpisům se podrobila. Dovolatelka má pravdu v tom, že zaslání faktur ze dne 19. a 24. března 1921 bylo vážným a důrazným protestem proti jednostrannému porušení smlouvy žalovaným, než toto zaslání nebylo ani protestem ani oznámením, které předepisují

§§ 47 a násl. všeobecných podmínek. § 47 těchto podmínek ukládá straně smlouvě věrné, by ve všech případech porušení smlouvy, vyjma případ, kdy jde o nezaplacení zboží již předaného, řádně zjistila, že smlouva byla porušena. Dle §u 48 toto řádné zjištění, to jest zjištění, že smlouva byla porušena, má se státi protestem anebo doporučeným, písemným oznámením přímo zaslaným druhé straně. Všeobecné slovné znění §u 47 »ve všech případech porušení smlouvy«, nepřipouští výkladu, že není potřebí podati protest aneb učiniti oznámení ve smyslu §u 48 v případech, kdy ještě neuplynula lhůta, do které smlouva jednou stranou měla býti splněna. Nemá-li strana smlouvě věrná po ruce zboží, nezbyvá jí, než voliti oprávnění uvedená v odstavcích a) b) §u 47 a nikoliv právo, dáti zboží exekučně prodati. Není potřebí, šířiti se o tom, že faktury ze dne 19. a 24. března 1921 neodpovídají formálnímu předpisu §u 48 všeob. podm., dále, že dopis žalovaného ze dne 11. března 1921, jímž jednostranně stornuje smlouvu, jest jejím porušením ve smyslu §u 47 těchto podmínek, dále, že kupitel, který neplatí kupní ceny a ustupuje od smlouvy, jest liknavým smluvníkem ve smyslu odstavce c) §u 47 všeob. podm. a konečně, že za tohoto stavu věci je lhostejno, že žalobkyně dle uzávěrek měla možnost, dodání zboží prodloužiti až o rok, a že přes storno žalovaného pokračovala v dodávání zboží. Žalobkyně nereagovala tedy na dopis žalovaného ze dne 11. března 1921 ve smyslu všeobecných podmínek pro obchod zbožím na pražské burse, nýbrž přenechala, jak je zřejmo z jejího dopisu ze dne 15. března 1921, vyřízení sporné záležitosti firmě P. ve Vídni.

Čís. 3659.

Zemská úřadovna všeobecného pensijního ústavu může ve sporu vystupovati jako zástupce všeobecného pensijního ústavu.

(Rozh. ze dne 27. března 1924, R II 97/24.)

Žalobu proti a) nemocenské pokladně v J., b) zemské úřadovně II. všeobecného pensijního ústavu v Brně, a c) dolu M. o zrušení exekuce, procesní soud první stolice zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobce ohledně žalovaných a) a c), ohledně žalovaného b) zrušil napadený rozsudek i řízení, týkající se tohoto žalovaného. Důvody: Prvý soud přehlédl, že žalovaná úřadovna pensijního ústavu jest jen orgánem hlavního ústavu v Praze, není žádnou osobou (§ 40 a 52 zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z r. 1907) a nemůže býti stranou ve sporu (§ 1 c. ř. s.). Okresní soud měl tedy v tom směru prohlásiti provedené řízení za zmatečné (§ 7 c. ř. s.) a žalobu vůbec odmítnouti (§ 478 c. ř. s.). Rozhodnův ve věci samé, vydal rozsudek stížený zmatečností, ke které musí i soud vyšší stolice přihlížeti.

Nejvyšší soud k rekursu zemské úřadovny II. pensijního ústavu v Brně zrušil napadené usnesení pojaté do rozsudku a vrátil věc odvolacímu soudu, by rozhodl doplněním rozsudku i o odvolání, pokud se týče této žalované strany.